

קו לחינוך

פקסעיתון לנושאי חינוך

מ"ו ועורכת: סיגל בן-ארצי ■ עריכה: מיכל חביב ■ המערכת: זהבית 4 יבנה ■ טל. 03-6354484 פקס. 050-6812066
ג'ליון 404 ■ י' אדר תשס"ז-י' אדר תשס"ז ■ 8.3.2007-1.3.2007 ■ 6 עמודים ■ משוגר למנויים בלבד

משה"ח מתכנן להוסיף 5 שעות לימוד לחטיבות הביניים

לעומת זאת לא מתוכננת תוספת שעות לחטיבה העליונה

בהיסטוריה יצומצם היקף חומר הלימוד. לדברי אבואב, היקף חומר הלימודים בהיסטוריה כיום הוא עצום ואי אפשר לחבוק את כולו. במקצוע האזרחות תונהג תוכנית לימודים חדשה. בכוננת משה"ח להפוך את האזרחות בשנתיים הקרובות למקצוע חובה בכל חטיבות הביניים. כיום נלמד המקצוע רק בשני שלישים מהחטיבות. בספרות לא תשתנה תוכנית הלימודים, אך גם כאן יצומצם היקף החומר. בלשון לא יהיו שינויים בשנים הקרובות בתוכנית הלימודים הנוכחית. מנכ"ל משה"ח התייחס בכנס לפרויקט השלמת הבגרות של בוגרי תשס"ו, שהתקיים במועד החורף. הפרויקט תוקצב ב-40 מיליון ש"ח. לדבריו, ב-120 מרכזי הלמידה שהקים משה"ח בבתי"ס השלימו אלפי בוגרים בחינות בגרות, אולם במספר נמוך ממה שהעריך משה"ח. לדבריו, התקציב שיוחד לפרויקט אינו חד פעמי, והוא הוכנס לבסיס התקציב של משה"ח.

הצפויים בתוכניות הלימודים בחינוך העל יסודי. לדבריו, במתמטיקה תונהג תוכנית לימודים חדשה עד שנת תשס"ט. באנגלית תישאר בשנתיים הקרובות תוכנית הלימודים הקיימת, אך יחדדו בה הסטנדרטים להערכת ההישגים. במדעים תופעל בחינוך העל יסודי תוכנית "מצרף". מדובר בתוכנית חובה, שבמסגרתה ישולבו המקצועות; ביולוגיה, פיזיקה וכימיה. לדברי מנכ"ל משה"ח, כדי להוציא לפועל את התוכנית תידרש תוספת של 4 שעות לימוד בחטיבות הביניים. כמו כן תידרש הכשרה של המורים לביולוגיה, כדי שיוכלו ללמד גם את הנושאים מתחום הפיזיקה שבתוכנית. בתנ"ך תושאר תוכנית הלימודים הנוכחית, אך יצומצם היקף החומר שנלמד במסגרתה. הסיבה לכך היא הערכת משה"ח שאין כיום מספיק שעות הוראה כדי ללמד את היקף החומר הקיים. גם בתוכנית הלימודים

"משה"ח מסיים בימים אלה מתווה ארגוני בחטיבות העליונות", כך אמר מנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב, בכנס התאגדות מנהלי בתי"ס בחינוך העל יסודי. לדברי אבואב, בכוננת משה"ח להגיע בשנתיים הקרובות ל-34 שעות לימוד שובעיות בכיתות ז'-י"ב. מנכ"ל משה"ח הוסיף, כי בחטיבות הביניים יש כיום מחסור של 5 שעות לימוד, כדי לעמוד ביעד זה ובכמות החומר הנדרשת להכנה לקראת המיצ"ב. לעומת זאת, לטענתו, בחטיבה העליונה קיימת הלימה בין שעות הלימודים ותוכנית הלימודים הבסיסית. לדבריו, הבעיה בתיכונים היא הזליגה של שעות לימודים למגמות עתירות שעות ממקצועות אחרים, למרות שמשה"ח קבע בסיס שעות למקצועות אלו. לדברי מנכ"ל משה"ח, מערכת החינוך תתכנס בשנים הקרובות חזרה למקצועות המרכזיים, במקום להיות מערכת "אחוזת תזזית". מנכ"ל משה"ח סקר בכנס את השינויים

המשטרה; מאות תלמידים מעורבים בחמש פרשיות סמים

מביה"ס; בעוד שמשה"ח מנחה את מנהל ביה"ס לדווח על כך להורים, אוסרות זאת הוראות המשטרה אלא אם כן נעשה הדבר באישורה. הסיבה; לעתים מדובר בתלמיד שהיה קורבן לעבירה שביצע בו אחד ההורים. לדברי בן ברוך, ניגוד זה בין הוראות מנכ"ל והנחיות המשטרה יתוקן בקרוב בחזר מנכ"ל חדש. עד אז על בתי"ס לפעול במקרה כזה על פי הוראות המשטרה.

בכנס את החוקים, הוראות המשטרה והוראות חוזרי מנכ"ל משה"ח בנושאים; דיווח ביה"ס על עבירות של תלמידים והעברת מידע מהמשטרה לביה"ס על חקירת תלמידים (ראה כתבה בעמ' 3). לדברי בן ברוך, בדרך כלל יש התאמה בין החוקים והוראות המשטרה לבין חוזרי מנכ"ל משה"ח בנושאים אלה. כיום קיימת אי התאמה רק במקרה שתלמיד, שהיה עד או קורבן לעבירה, נלקח לחקירה

המשטרה עוסקת בימים אלה בחמש פרשיות סמים גדולות, שבהן מעורבים מאות תלמידים, בחמישה מחוזות של משה"ח. על כך דיווחה ראש מחלקת הנוער במשטרת ישראל, ניצב משנה סוזי בן ברוך, בכנס התאגדות מנהלי בתי"ס בחינוך העל יסודי בשבוע שעבר. לדבריה, למשטרה יש כיום מידע על תלמידים המשתמשים בסמים כמעט בכל ביה"ס על יסודי בארץ. מנהלת מחלקת הנוער פירטה

רן ארז: משה"ח מקצה מיליונים לגופים חיצוניים במקום למורים

להם הצלחה; "תנו למורים שלנו את הכסף והתנאים האלה ונראה שגם הם יצליחו". ארז גם טען, כי משה"ח מעניק תקצוב של מאות אלפי שעות לגופים החיצוניים, אך רק חלק מהן מגיע באמת לתלמידים.

שום תגמול. לעומת זאת, לדבריו, מקצה משה"ח עשרות מיליוני שקלים כדי לממן מאות גופים מתערבים, כמו קרן רש"י, ברנקו וייס וקרן קרב. לדבריו, הגופים האלה מלמדים קבוצות בנות 5-6 תלמידים ולכן ברור שתהיה

בכנס התאגדות המנהלים יצא יו"ר ארגון המורים, רן ארז, כנגד מעורבות גופים חיצוניים במערכת החינוך. ארז טען בכנס, כי יש בתי"ס שבהם עשרות אחוזים מהתלמידים לקויי למידה, אבל המורים אינם מקבלים על כך

עמל תשקיע 5 מיליון ש"ח בהעצמת המורים והתלמידים

הרוגע וההקשבה, תיעול כעסים ועוד. הסדנאות יכללו התנסות של המורים במשחקי תפקידים.

במסגרת התוכנית גם יוכשרו צוותי מורים מובילים בפיתוח "מרחבים מעוררי צמיחה" בבתי"ס. המרחבים יהיו מקומות שבהם יוכלו תלמידים לעסוק בנושאים מאתגרים, שאינם בהכרח קשורים לתוכנית הלימודים, כמו, מרחבי שקט ורוגע, מרחבי מוסיקה ומרחבי ציור ופיסול.

את תוכנית חוסן נעורים פיתחו ד"ר יוסי הראל, והצוות המקצועי של המכון הבינלאומי לרווחה Well Being International שבניהולו. הראל משמש גם כראש המגמה לתארים מתקדמים בסוציולוגיה של הבריאות באוניברסיטת בר אילן, והיה שותף למחקרים רחבי היקף בנושא אלימות של תלמידים, שנערכו בשנים האחרונות במערכת החינוך.

המודל האסטרטגי של התוכנית יתמקד בהעצמת הבסיס החיובי של הרווחה הנפשית, הפיזית והחברתית של המתבגרים. מערכת ניטור של התוכנית תתבצע באמצעות סקר רחב היקף בקרב תלמידי הרשת. הסקר יבדוק את שביעות הרצון של התלמידים מהמעגלים החברתיים המרכזיים שבהם הם נמצאים; המשפחה, האקלים הבית ספרי, הקהילה והחברים. כמו כן ייאספו באמצעות הסקר נתונים על מצוקה נפשית והתנהגויות סיכון בקרב התלמידים, על דימוי וביטחון עצמי, על פעילויות בני הנוער בשעות הפנאי, ועוד.

תוכנית 10 הכוונות תפעל לשיפור החוויה הבית ספרית ורווחתם של מורים ותלמידים באמצעות סדנאות עבודה חווייתיות לצוותי ביה"ס. המורים ירכשו בסדנאות כלים מעשיים בתחומים; מנהיגות וניהול כיתה, טיפול יעיל בתלמידים מאתגרים, שיפור

רשת עמל הכריזה בשבוע שעבר על תוכנית חדשה לפיתוח והעצמה אישית של מורים ותלמידים בשם "חוסן נעורים". התוכנית תופעל ב-53 בתי"ס של הרשת, בהשקעה של כ-5 מיליון שקלים. מטרת התוכנית היא לקדם את רווחתם הנפשית, הפיזית והחברתית של התלמידים. מפתחי התוכנית מאמינים, כי יישומה יסייע לצמצום תופעות אלימות, ונדלזים, סמים ואלכוהול בקרב בני הנוער ואת הנשירה של תלמידים מביה"ס של הרשת.

מרשת עמל נמסר, כי התוכנית מקנה כלים מעשיים ליישום מידי בבתי"ס. התוכנית תתמקד בשיפור אקלים ביה"ס, הגדלת מעורבות ההורים, ופיתוח התנדבות ומעורבות אישית של התלמידים בקהילה. לתוכנית שלושה מרכיבים; מודל אסטרטגי, מערכת ניטור להערכה מדעית, ויישום הוליסטי של תוכנית בשם "10 הכוונות".

במחוז חיפה; המנהלים ילמדו לעבוד בסביבה תחרותית

על פני מתחריו. לדבריו, בדרך זו יוכל ביה"ס למצות הזדמנויות, להימנע מאיומים, ולשרוד ולשגשג לאורך זמן. יצחק קאול, לשעבר מנכ"ל בזק ויו"ר חברת כלל ישראל, הרצה במפגש על הדרכים שבאמצעותן יכולים גורמי משק ותעשייה להיות שותפים בקידום המנהלים ובתי"ס. לדברי מרכז הדרכה ופיתוח מנהלים ומפקחים במחוז חיפה, אריה מיכאלוביץ, למרות ההיבטים השייכים לעולם המשק, תוכנית ההכשרה אינה מוותרת על עקרונות פדגוגיים וערכים מוסריים.

התוכנית תעניק למנהלים ידע וכלים בתחומי הניהול העסקי, אשר יסייעו להם להתמודד עם אתגרים של תחרותיות, תכנון משאבים, תקצוב, פיתוח כוח אדם, אבחון והובלת שינויים אסטרטגיים בבתי"ס.

במפגש הפתיחה של התוכנית אמר ראש המחלקה לניהול אסטרטגי של הפקולטה לתעשייה וניהול בטכניון, פרופ' אבי פייגנבאום, כי אסטרטגיה המשלבת ערכים, שינוי, יתרונות וביצועים, תביא למיצוב ביה"ס במרחב תחרותי, ותעניק לו יתרון

בשבוע שעבר החלה במחוז חיפה תוכנית להכשרת מנהלים לעבודה בסביבה תחרותית בשם "מארג" (ראשי תיבות של מערכת החינוך, אקדמיה וארגוני תעשייה). התוכנית מופעלת בשיתוף הטכניון והתאחדות התעשיינים. התוכנית היא דו שנתית ובמסגרתה מתקיימים 24 מפגשים של המנהלים עם בכירי הטכניון, התעשייה והמשק. בתוכנית משתתפים 47 מנהלי בתי"ס יסודיים ועל יסודיים מהמחוז.

לדברי מנהל מחוז חיפה, אהרון זבידה,

כשהתירוצים לא רלבנטיים

הלימוד השונים בתיכון, לטובת התלמידים האמורים לבחור מגמות לימוד. לאתר ביה"ס גם מטרה ייצוגית, ובאמצעותו מוצגים בפני קהיליית ביה"ס, כמו גם בפני גולשים חיצוניים, הישגי ביה"ס. כך ניתן למצוא באתר גלריית תמונות מטקס חנוכת אולפן "רדיו ברנר", שנערך בחודש שעבר, תמונות מהטיול השנתי של שכבת י"א, וקישור לסרט "היפות והאמיצות", שנוצר ע"י תלמידי מגמת התקשורת, זכה בפסטיבל דימונה, ומוצג באורך מלא בפורטל הנוער "הבמה המרכזית".

כתובת האתר;

www.schooly.co.il/brener

ללא רלבנטיים, אומרים בביה"ס. באתר גם מוצגים סיכומי שיעורים ותקצירי מאמרים במקצועות השונים. בנוסף מתנהל שימוש ער בפורומים שבאתר, המתמקדים במקצועות הלימוד ובחברה וחינוך, כמו פורום המשלחת לפולין, מחויבות אישית ופורום כיתות הלימוד.

אחד השימושים היעילים באתר הוא פורום עבודת ה"עירוטופ"; התלמידים מעלים את העבודות שלהם אל הפורום, מה שחוסך להם את הצורך להדפיס אותן ומהמורה את הצורך לאסוף עשרות קלסרים.

בקרב יתווספו לאתר תכנים על מסלולי

לפני כחצי שנה החליט תיכון "ברנר" בפ"ת לשרדג את אתר ביה"ס. נרכשה מערכת חדשה לניהול האתר ומונתה מורה אחראית. כיום זוכה האתר לכ-15,000 כניסות בחודש, ותרומתו העיקרית היא בכך ששיפר את התקשורת בין המורים והתלמידים. האתר משמש כמקום שבו המורים, התלמידים וההורים יכולים להתעדכן בכל רגע בנעשה בביה"ס. לוח המבחנים ולוח השינויים במערכת השעות הם שני סוגי התכנים שזוכים לכמות הכניסות הרבה ביותר. העובדה שתכנים אלו מוצגים באתר שנגיש לכל התלמידים, כל הזמן, גורמת לכך שתירוצים כמו "לא ידעתי, לא שמעתי או לא ראיתי" הפכו

סוגיות משפטיות; בין המשטרה לביה"ס

גיל האחריות הפלילית, עדיין חלה חובת הדיווח למשטרה או לפקיד הסעד. הבחירה למי מהם לפנות נתונה לשיקול דעתו של המנהל.

העברת מידע מהמשטרה לביה"ס

"היינו רוצים לשתף יותר את בתיה"ס, אבל על פי חוק הפרטיות אסור לנו למסור מידע על מעצרים או חקירות של תלמידים", מסבירה בן ברוך. לדבריה, רק במקרים של שימוש או סחר בסמים יכול קצין הנוער לשתף את ביה"ס במידע, אם הוא מוצא זאת לנכון. לדבריה, קציני נוער מעדיפים פעמים רבות לא למסור לביה"ס את המידע, בשל ניסיון העבר, שעל פיו הדיווח הביא לסילוקם של התלמידים מביה"ס. במשטרה חוששים שסילוק מביה"ס יפגע בשיקום התלמיד, ויוביל להידרדרותו לעבריינות קשה יותר.

חוק חדש, שעדיין לא נכנס לתוקפו, יחייב בקרוב את המשטרה לדווח למנהל ביה"ס במקרה שתלמיד נעצר או נחקר על שימוש או סחר בסמים.

לדבריה, בכל מקרה אסור למנהל ביה"ס או לכל איש צוות לנסות ולהוציא מידע מהתלמיד על פרטי החקירה במשטרה, בשל החשש לשיבוש הליכים.

המנהלים והמורים למגוון האירועים שבהם חלה עליהם חובת הדיווח, למשל אם יש להם מידע על עבירה של תלמידים מחוץ לביה"ס. על פי החוק, העונש לאזרח רגיל על אי-דיווח של מידע כזה הוא עד שלושה חודשי מאסר. לעומת זאת, אנשי מקצוע, כמו מורים ומנהלים, צפויים לעונש כפול על הפרת החוק – עד שישה חודשי מאסר. על פי חוזר מנכ"ל בשם "נוהל הטיפול בתלמיד שנמצא מעורב בסמים" (חוזר מיוחד ו' 1997), אם יש למנהל או למורה מידע ספציפי, שהתקבל מגורמים בתוך ביה"ס או מחוץ לו, על תלמידים המעורבים בעברות סמים, הוא חייב לדווח למשטרה. אם ידוע למנהל רק מידע כללי על שימוש בסמים בביה"ס או בסביבתו, הוא חייב להתייעץ בנושא עם קצין הנוער המחוזי. בעבירות מין של תלמידים דן חוזר מנכ"ל בשם "התמודדות ביה"ס עם פגיעה מינית של תלמידים בתלמידים" (תשס"א/2), שעודכן בשנת תשס"ו.

על פי החוזר, חובת הדיווח של המנהל למשטרה חלה גם על מעשה מגונה בפומבי של תלמיד, כמו חשיפת איברים אינטימיים, ועל סחיטה באיומים בעלת אופי מיני. בן ברוך מציינת, כי על פי ניסיון שצברה המשטרה, אם לא ננקטים צעדי הרתעה כלפי בני נוער הנוקטים במעשים כאלה, יש סיכוי רב שהם יהפכו לעברייני מין פעילים.

ביה"ס גם חייב לדווח למשטרה על כל מידע שיש לו לגבי תלמיד שנפגע מינית, גם אם הפגיעה לא התקיימה בשטח ביה"ס ולא הוגשה עליה תלונה מצד הקורבן. אם יש חשד לצוות ביה"ס שתלמיד שנפגע מינית אינו מטופל כהלכה בביתו, חלה עליו החובה לדווח לפקיד הסעד.

אירועים נוספים שעליהם חייב ביה"ס לדווח למשטרה, על פי חוזר מנכ"ל נוסף (תשס"ג/6/ב); על כל הסגת גבול של זרים לביה"ס – כולל של הורים, על סחיטת דמי חסות, פריצה לביה"ס, גרימת נזק בזדון והצתה, נשיאת סכין או אולר, נשיאת מכשירים מסוכנים אחרים על ידי תלמידים אם הם מסרבים למסרם לצוות, השחתת רכוש, תקיפה גופנית של תלמידים או איש צוות, מעשה אלימות בהשפעת סמים או אלכוהול ותגרה בה נפגע תלמיד. כמו כן, יש לדווח למשטרה על כל מידע שיש לצוות על תלמיד הנושא נשק או מכשירים מסוכנים מחוץ לביה"ס.

גם כאשר מדובר בתלמיד מתחת לגיל 12,

בחמש השנים האחרונות יש שיתוף פעולה של מרבית בתיה"ס עם המשטרה, כך מסרה מנהלת מחלקת הנוער במשטרת ישראל, ניצב משנה סוזי בן ברוך, בהרצאה שנשאה בכנס התאגדות המנהלים. לדבריה, עדיין יש מנהלים שמנסים להסתיר מעשי אלימות של תלמידים מחשש לשמו הטוב של ביה"ס. לדוגמה תיארה בן ברוך מקרה שאירע לפני כשנה, שבמהלכו נדקר תלמיד בידי תלמיד אחר מחוץ לשטח ביה"ס. לדבריה, המנהלת סירבה לאפשר למשטרה להיכנס לשטח ביה"ס כדי לעצור את התלמיד החשוד במעשה. רק לאחר פנייה למנכ"לית משה"ח דאז, ואיום של בן ברוך עצמה על המנהלת כי תפנה לתקשורת, הותרה כניסת השוטרים. התלמיד נעצר וברשותו נמצא האולר שבו דקר את חברו. במקרים כאלה, שהם, לדבריה, נדירים, עשויה המשטרה לתבוע את מנהל ביה"ס על שיבוש הליכי חקירה.

המשטרה נוהגת בתלמידים ביד רכה

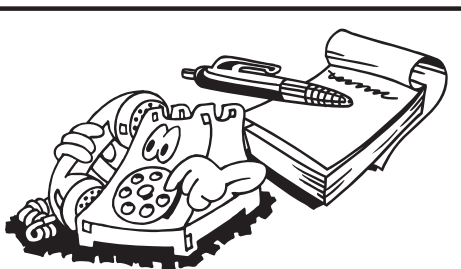
לטענת מנהלת מחלקת הנוער, למנהלים אין מה לחשוש מהיחס שתלמיד יזכה לו במשטרה.

לדבריה, המשטרה עושה כל מאמץ לעצור תלמידים עבריינים בבתיהם ולא בשטח ביה"ס. אם בכל זאת צריך לקחת תלמיד לחקירה מתוך ביה"ס, ייעשה הדבר על ידי שוטרי נוער לבושים באזרחית, אלא אם מדובר בעבירה הנעשית בביה"ס בזמן אמת, כמו קטטה המונית.

בן ברוך מוסיפה, כי קציני הנוער מטפלים בתלמידים "ביד רכה". לדבריה, קציני הנוער הם אקדמאים, בוגרי מדעי החברה ובעלי גישה טיפולית. עד לגיל 12 גם אין רישום פלילי לתלמיד והוא מטופל על ידי פקיד סעד וכל פרטי העבירה נגנזים בהגיע התלמיד לבגרות. בן ברוך מוסיפה, כי גם שופטי הנוער, שהם בדרך כלל בוגרי לימודי עבודה סוציאלית, מגלים יחס מאוד מתחשב בקטינים שעברו עבירה, ומנסים למנוע את שליחתם לבית הכלא. ההוכחה לכך היא, שרק 160 בני נוער בגילאי 18-12 נמצאים כיום במאסר בישראל.

חוסר מודעות לחובת הדיווח

לדברי בן ברוך, עדיין אין מודעות של כל

דפי חינוך 2007

מדריך הטלפונים המלא
למערכת החינוך

מחפש אטרקציות לטיול השנתי?
קורסים והשתלמויות למורים?
מערכות מחשוב מתקדמות
לתחום החינוך?

כל זה ועוד במדריך הטלפוני
המקוון שבאתר קו לחינוך.
www.kav-lahinuch.co.il

שרת החינוך; לא קל להיות מורה לאזרחות במגזר הערבי

דברים; ראש מרכז גילה לחינוך אזרחי ודמוקרטיה, ד"ר דן אבנון, מנהל האגף לחינוך במגזר הערבי במשה"ח, עבדאללה חטיב, המפמ"ר לשעבר ללימודי האזרחות במגזר הערבי, ד"ר סעיד ברגות, ראש החוג למדעי המדינה באוניברסיטת תל אביב, ד"ר אמל ג'מאל, ועוד. בכנס גם התקיימו סדנאות שעסקו בסוגיות שונות העולות בהוראת האזרחות במגזר הערבי.

רלבנטיים. לדבריה, הבסיס להוראת האזרחות צריך להיות יצירת דיאלוג חברתי והקניית כלים לתלמידים, גם אם הם ביקורתיים. שרת החינוך הוסיפה, כי יש לדבר עם התלמידים באופן גלוי ופתוח על הדילמות האזרחיות המאפיינות את החברה הערבית; "השקיפות היא שתמנע ניכור ובלבול". בכנס השתתפו כ-100 מורים לאזרחות ומפקחים. בכנס נשאו

"לא קל להיות מורה לאזרחות במגזר הערבי", כך אמרה שרת החינוך, יולי תמיר, בכנס למורים לאזרחות מהמגזר הערבי, שהתקיים בשבוע שעבר בנצרת. הכנס עסק בנושא "דילמות בחינוך האזרחי בחברה הערבית בישראל". לדברי שרת החינוך, כדי לקרב את התלמידים במגזר הערבי ללימודי האזרחות יש לבחון את תכני הלימודים, לעדכן אותם ולשלב בהם נושאים יותר

ראש מכללת גבעת ושינגטון; השיקול העיקרי בהכשרת מורים הוא כלכלי

קוזמינסקי, הציגה ביום העיון את הכלים הנכונים לכתיבת מאמר אקדמי מדעי ואת התנאים לקבלתו בכתבי עת יוקרתיים. קוזמינסקי הדגישה שהתנאי הבסיסי למאמר טוב מתחיל במחקר טוב. ראש מכון הנריטה סאלד, פרופ' יצחק פרידמן, הסביר ביום העיון מהם מחקר כמותי ומחקר איכותי, כיצד ניתן לשלב ביניהם, ולאילו נושאים מתאימה כל שיטה.

על כל החלטה שלהם כסות ערכית. כך למשל, לדבריו, מערכת הכשרת המורים מכוונת להוציא משערי המכללות מורים ש"ילמדו איך ללמוד", במקום שיהיו מלומדים בעצמם. לטענתו, הסיבה לכך היא שלהכשיר מורה מלומד זה עניין יקר הרבה יותר, שאף יצריך תשלום שכר גבוה יותר. מנהלת רשות המחקר במכון מופ"ת ובמכללה האקדמית לחינוך קיי בבאר שבע, פרופ' לאה

ביקורת נוקבת על היעדר מדיניות חינוכית אמיתית של משה"ח, הושמעה ביום עיון בנושא מחקר והוראה שהתקיים בשבוע שעבר במכללה הדתית לחינוך, גבעת ושינגטון. ראש המכללה, ד"ר אביעזר ויס, אמר ביום עיון, כי השיקול העיקרי המנחה את קובעי המדיניות במשה"ח הוא כלכלי-תועלתני ולא ערכי-חינוכי. ויס הוסיף, כי קובעי המדיניות מנסים "להלביש"

מחשבים בחינוך

להם להשתתף בתחרות בינלאומית למשחקי בילוגיה לתלמידי תיכון. המשחק הטוב ביותר יזכה בפרס. בניית המשחק מתבצעת תוך שיתוף פעולה בין התלמידים הישראלים והאמריקנים. הפרויקט מתוקצב על ידי חברת Bell האמריקנית, בשיתוף מכללת גליל מערבי ואוניברסיטת קנטסטייט באוהיו.

התחרות נערכה בתיכון מקיף ח' באשדוד. התחרות התקיימה בשני מסלולים; מסלול בסיסי, שבמסגרתו נדרש מהרובוטים לנוע בחופשיות ולבצע משימות בדגם של דירה בת ארבעה חדרים, ומסלול בדרגת קושי גבוהה, שבמסגרתו נדרשו הרובוטים לנוע בדגם הדירה תוך כדי התגברות על מכשולים שונים שהוצבו בפניהם.

■ במחוז חיפה; סקר מקוון על הרגלי הגלישה של התלמידים - מחוז חיפה הוא המחוז הראשון שבו החל הסקר המקוון של משה"ח בנושא הרגלי הגלישה ברשת של התלמידים. בסקר, שהחל בשבוע שעבר, משתתפים כ-4,000 תלמידי כיתות ה', ח' ו-י"א מכ-70 בתי"ס במחוז.

שאלון הסקר בודק את הנושאים; מודעות התלמידים לסכנות שביצירת קשר עם זרים ברשת, חשיפת התלמידים לתכנים המוגדרים כתכנים למבוגרים בלבד, כמו הימורים, פורנוגרפיה והסתה, קיום מנגנוני בקרה על הגלישה ברשת בקרב ההורים, צריכה מופרזת של אינטרנט, מידת הבריונות הווירטואלית של חברת התלמידים בכל בתי"ס, המודעות לשמירה על זכויות יוצרים ברשת ועוד.

בבתי"ס דוברי הערבית במחוז יתקיים הסקר בעוד כשלושה שבועות. הסקר יתקיים בכל מערכת החינוך בארץ בשנים הקרובות. ממחוז חיפה נמסר, כי מנהלי בתי"ס המשתתפים בסקר יקבלו דו"ח על ממצאיו, כדי שיוכלו להפעיל תוכניות לגלישה נכונה, בהתאם לבעיות אופייניות שנחשפו בסקר בקרב תלמידיהם. עוד נמסר, כי ממצאי הסקר ישמשו ככלי למשה"ח בבחירת המטרות, התכנים והפעילויות בתחום השימוש המושכל במחשב וברשת האינטרנט במערכת החינוך.

■ תלמידי תיכון משגב זכו (שוב) בתחרות הרובוטים - 52

רובוטים שבנו תלמידים ממגמות רובוטיקה ברחבי הארץ השתתפו בחודש שעבר בתחרות "רובונר 2007", שערך מינהל מדע וטכנולוגיה במשה"ח.

■ מרכז הפצה בית ספרי

ללמידה מרחוק - ביה"ס האזורי-ניסויי הר וגיא שבקיבוץ דפנה הוא אחד ממרכזי מפ"ה (מרכזי פיתוח והפצה) של גף ניסויים ויוזמות במשה"ח. ביה"ס הפך למרכז ההפצה הראשון בארץ של מידע בלמידה מרחוק. הלמידה מרחוק בביה"ס מתבצעת בשלושה מוקדים; באמצעות ועידת וידאו, באמצעות העברת שיעורים ברשת כאשר התלמידים אינם יכולים להגיע ללימודים מסיבות ביטחוניות או בשל תנאי מזג האוויר, ובאמצעות שיעורי עזר ברשת. תוכנית מרכז ההפצה של ביה"ס נקראת סול"ם - סביבה וירטואלית ולמידה מתוקשבת. בתוכנית שותפים השנה כ-20 בתי"ס מרחבי הארץ. בתי"ס משתפים ביניהם חומרי למידה, מסייעים זה לזה בכל עת בבעיות בהוראה, ועורכים כנסים ומפגשים משותפים.

פרטים על היוזמה ניתן למצוא בספר "במרכז המפ"ה - מסע בין כוכבים", שהוציא לאור לאחרונה גף ניסויים ויוזמות, ובאתר חותם של משה"ח.

במסלול הבסיסי זכו; במקום הראשון - הרובוט "שוסה" של ביה"ס רמות חפר, במקום השני - הרובוט "יורי" של ביה"ס אורט שפירא בכפר סבא ובמקום השלישי הרובוט "אפרודיטה" של תיכון אוסטרובסקי ברעננה. במסלול בדרגת קושי גבוהה זכו; במקום הראשון - הרובוט "רובינט" של תיכון משגב, שזוכה בתחרות מדי שנה בשנים האחרונות, במקום השני זכה הרובוט "רובוט 1" של תיכון אוהל שם ברמת גן, ובמקום השלישי - "טושטוש הללי" של תיכון עמק חפר. הרובוטים הזוכים והתלמידים שבנו אותם ישתתפו בתחרות הבינלאומית לרובוטים שתתקיים באביב בקונטיקט שבארה"ב.

■ תלמידים מעכו ומאוה"ו מפתחים ביחד משחק מדעי -

תלמידים מבי"ס אורט דרסקי בעכו ומתיכון Glean Oak מקנטון שבאוהיו, משתתפים השנה בפרויקט מדעי משותף של למידה מרחוק. נושאי הפרויקט הם; מערכות הדם באדם, דו-חיים וחרקים. במסגרת הפרויקט מתנסים התלמידים בלימוד הביולוגיה בדרך יצירתית על ידי פיתוח משחקים לימודיים. מאורט דרסקי נמסר, כי לאחרונה פנתה לביה"ס חברה לשיווק ולפיתוח משחקים לימודיים והציעה

בצורה בטוחה ורק מדלת הכניסה, להבטיח שהתלמידים ייסעו בישיבה וישתמשו בחגורת הבטיחות ולקיים פעילות הסברה לתלמידים בנושא כללי זהירות בדרכים.

לחברי הצוות יונפק תג מיוחד, שיאפשר את זיהויים על ידי הנהגים והתלמידים. התלמידים ילוו בהסעות כ-260 תלמידי כיתות ז'-י', הנוסעים מידי יום ב-12 אוטובוסים - חמישה בתחילת יום הלימודים ושבעה בסיומו.

יוזמה רלווית

מקרים את התלמידים

לאומנות ולאומנים - עיריית תל אביב השיקה בחודש שעבר שני פרויקטים בתחום האומנות, המיועדים לתלמידי היסודי. הפרויקטים הושקו במסגרת תוכנית חדשה בשם "קרוב", שתכלול סדרה של פרויקטים בבתי"ס בעיר. מטרת התוכנית היא לקרב את האומנות והאומנים שמאחוריה לתלמידים. הפרויקט הראשון במסגרת התוכנית הוא הוצאה לאור של ספר צילומים שיצר אומן הווידיאו, אליסף קובנר, בבי"ס ברנר. הספר, ששמו "עם הפנים למשאלות", מכיל יותר מ-200 צילומים של ילדי ביה"ס, המנציחים את הרגע שבו סיפרו לאומן על משאלת לב שלהם.

הפרויקט השני, ששמו "נמל הבית", כלל הצבת שתי סירות שבנתה האומנית, ורד לוי, בחצרות בתי"ס תל נורדאו ותל חי. כל סירה בנויה משלדת עץ, שאורכה 4 מטר וגובהה 2 מטר. בסירות הוצבו; ריהוט בית ספרי, הגה, תורן ומשקפת, שישמשו את התלמידים במשחקיהם. שהותן הבלתי שגרתית של הסירות בבתי"ס נועדה לאפשר לילדים "להפליג עם הדמיון".

וידיאו. ההצגה מביאה את סיפורה האמיתית של נערה מברלין, שהידרדרותה לסמים החלה בגיל 12. מביה"ס נמסר, כי התלמידים יצאו מן ההצגה נרגשים ומזועזעים.

מלגות מנהל לתלמידים

שייכרו את הישגיהם - מזה כחודשיים מעניק כפר הנוער הממלכתי-דתי הודיות שליד טבריה, "מלגת מנהל" בסכום של 30 ש"ח לתלמידים שהצטיינו בלימודים ולתלמידים שמשקיעים מאמצים לשיפור הישגיהם. המלגות מחולקות לפני יציאתם של התלמידים לחופשת סוף שבוע בבתי"ס. לדברי מנכ"ל הכפר, אלי שטיין, סכום המלגה אמנם אינו גבוה, אבל הוא, כמו גם מכתב הערכה המצורף אליו, משמש גורם שמדרבן את התלמידים להשקיע יותר בלימודים. השבוע חולקו מלגות לכמה עשרות תלמידים, והנהלת הכפר מקווה שבעתיד הקרוב יזכו בהן כל התלמידים. לצורך הקצאת המלגות הוקמה בכפר ועדה שקבעה קריטריונים לקבלה. בוועדה משתתפים עובדי חינוך ועובדת סוציאלית. המלגות ממומנות מתרומה לכפר שהתקבלה באחרונה.

התלמידים יסייעו בשמירת

הבטיחות בהסעות - מנהל מחלקת החינוך במועצה המקומית גן יבנה ומנהל בי"ס התיכון אורט רבין שביישוב יזמו לאחרונה הקמת צוות של תלמידים שישמשו כנאמני בטיחות בהסעות. הצוות מורכב מתלמידי כיתות י"א שמתגוררים בשכונה המרוחקת ביותר מביה"ס, נאות המכבים. מביה"ס נמסר, כי בסיוע מורה התעבורה, מוטי כהן, נוסחו המשימות של צוות התלמידים בהסעות והם; להקפיד שהתלמידים יעלו להסעה וירדו ממנה

מורים ותלמידים שופטים בתחרות סיפורים בית ספרית

- בתיכון רוטברג ברמת השרון מתקיימת, זו השנה ה-12, תחרות הסיפור הקצר - "הסיפור שאינו נגמר". התחרות היא על שם נחום גולן, בוגר ביה"ס, שנפל בתאונת אימונים בצה"ל בשנת 1989. במסגרת התחרות מגישים תלמידי ביה"ס סיפורים קצרים פרי עטם, וועדת שופטים, המורכבת ממורים ותלמידים, מדרגת אותם. לזוכים בתחרות מוענקים פרסים כספיים, תרומת משפחת גולן. בחודש שעבר נערך בביה"ס ערב חגיגי להכרזת הסיפור הזוכה בתחרות. בערב נכחו תלמידי ביה"ס, בני משפחות כותבי הסיפורים ומוזמנים. אורח הכבוד של הערב היה הסופר מאיר שלו, אשר סיפר בהומור על חוויות ילדותו ומקורות כתיבתו, ותיאר את נפלאות השפה העברית. בתום הערב הוענקו תעודות ופרסים לזוכים. במקום הראשון בתחרות זכה הסיפור "פחם", שנכתב על ידי רותם כהן, תלמידת כתיב י"א.

בכפר הנוער מקדימים

תרופה למכה - תלמידי כפר הנוער ויצ"ו ניר העמק בעפולה משתתפים במהלך השנה במגוון פעילויות למניעת השימוש בסמים ואלכוהול. שכבות ז' ו-ח' בביה"ס צפו לאחרונה בהצגה "נוקי העישון והאלכוהול", של שחקני תיאטרון "פלייבק" מבאר שבע. ההצגה לוותה בשיחה עם יועץ, שבה העלו התלמידים סיפורים אישיים בנושאים; התבגרות ועמידה בלחץ חברתי.

תלמידים משכבה ט' בביה"ס השתתפו בסמינר עמיתים בנושא השימוש באלכוהול וסמים, והעבירו לאחר מכן את הנושא לחבריהם בכיתות. שכבת י' צפתה בהצגה "אני כריסטיאן F", של תיאטרון "הקיבוץ", המשלבת סרטי

מאת

משוב תלמידים למורים כאמצעי לפיתוח איכות ההוראה

בכל שנה יתבצעו שני מחזורי הערכה בית ספריים - בסוף השליש הראשון ובסוף שנת הלימודים. המטרה היא להעריך את איכות ההוראה בתחילת השנה, לבצע שיפורים בהוראה על פי נתוני המשוב במהלך השנה, ולבדוק את השפעת השינוי על תפיסת התלמידים בסוף השנה. כותבי המאמר מציינים, כי בניגוד למערכות הערכה אחרות, כמו הערכת המרצים באוניברסיטאות, דו"ח המשוב של אורט נמסר למורה בלבד, כדי שישמש אותו לשיפור מיומנויות ההוראה שלו. מחברי המאמר מציינים, כי על פי ניסיונם - למשוב יש השפעה חיובית על אקלים ביה"ס, בתנאי שמשמשים בו באופן מושכל, דיסקרטי ותוך שיתוף פעולה עם המורים.

שלבים. בשלב הראשון כל צוות ההוראה בביה"ס משתתף בבניית שאלון המשוב. הקריטריונים להכנסת שאלה לשאלון הם; השאלה נחשבת בעיני המורים כחשובה לבחינת איכות ההוראה, השאלה מתייחסת להתנהגות שהתלמידים יכולים לראות או להרגיש, השאלה עוסקת בהתנהגות הניתנת לשינוי. בשלב השני של התהליך ממלאים התלמידים את השאלון. בשלב השלישי מועבר לכל למורה דו"ח על המשוב האישי שלו. הדו"ח משמש את המורה לשיפור דרכי ההוראה שלו. במאמר מצוין, כי לכל בי"ס המקיים את המשוב מוצמד מנחה ממינהל המחקר של רשת אורט. המנחה מלווה את המנהל וצוות מורים מוביל שנבחר להטמעת המודל. על פי המודל,

בגיליון 3 של מגזין "עיונים", שמוציאה לאור רשת אורט, פורסם המאמר "משוב תלמידים למורים כאמצעי לפיתוח איכות ההוראה". מחברי המאמר, ד"ר שי לוינזון, עליזה אברהמי וחגית נברו, סוקרים מודל שפיתחו של הערכת מורים באמצעות שאלון משוב המועבר לתלמידים. המודל יושם בתשס"ו ב-14 בתי"ס של רשת אורט. השאלון מתמקד בשני תחומים - יחסי מורה ותלמיד ושיטות ההוראה.

על פי המאמר, לכל אדם יש תחום עיוורון, המכיל מידע על עצמו, שהוא אינו מודע לו - אבל אחרים יודעים עליו. לטענת מפתחי מודל המשוב, התלמידים הם מקור מידע קריטי למורה לגבי תחום העיוורון שלו. מודל המשוב כולל תהליך בן שלושה

הינוך התיישבותי

■ **כנס רדיו** – בי"ס העמק המערבי בקיבוץ יפעת ערך בחודש שעבר את כנס הרדיו השנתי לזכרו של אילן רועה, כתב קול ישראל בצפון שנהרג בדרום לבנון ב-1999. הכנס מתקיים זו השנה השלישית בביה"ס.

בכנס השתתפו תלמידי מגמות תקשורת רדיו מבאר שבע, עומר, רמות חפר, קריית שמונה וניר העמק. בכנס השתתפו גם הוריו של הכתב, הממונה על הרדיו החינוכי בקול ישראל, מוטי אמיר, המפמ"רית לתקשורת, דורית באלין, מנהל חטיבת החדשות בקול ישראל, אריה שקד, כתבת גלי צה"ל לענייני משטרה, הדס שטייף, ועוד. במהלך הכנס הושמעו כתבות רדיו שהכינו תלמידי מגמות תקשורת רדיו במסגרת לימודיהם.

מחוז צפון

■ **השלים היערכות** – "מחוז הצפון הפיק לקחים ממלחמת לבנון השנייה, השלים היערכות ותרגול, ונערך כראוי לקראת תרחישים אפשריים", כך מציין קב"ט המחוז, אודי בן יצחק, בדו"ח ביטחון מסכם שהגיש לאחרונה להנהלת משה"ח. קב"ט מחוז צפון מוסיף בדו"ח, כי פעילותו של מטה המחוז בעת המלחמה הוכיחה שהוא גוף דינאמי ומתואם, העשוי לתפקד באופן יעיל במצבי חירום.

בין הפעולות שנקט המחוז בעקבות המלחמה ומצוינות בדו"ח: סדנאות במצבי לחץ וחירום, שהועברו בכל בתיה"ס במחוז; הדרכות לתלמידים ולמורים; כנסים תכופים של קציני ביטחון יישוביים לעדכון שוטף; כנס "עוזרי ביטחון" למורי המחוז, שבו הושם דגש על לקחי המלחמה ועל חוזרי המנכ"ל העוסקים בתפקוד מערכת החינוך בעת חירום; ביקורות לאיתור בעיות במקלטי בתיה"ס, ועוד. כמו כן מציין הדו"ח, כי במחוז הוכנה רשימה מעודכנת, הכוללת שמות וטלפונים של כל צוותי בתיה"ס והתלמידים במחוז, לשם יצירת קשר בעת הצורך, הוכשרו אתר האינטרנט "צפונט" והאתרים הבית ספריים לשמש ככלי למסירת מידע לתלמידים ולמורים בעת חירום ועוד.

מחוז חיפה

■ **התכוונות לקהילה** – מנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב, ערך בחודש שעבר ביקור במכללה האקדמית לחינוך גורדון בחיפה. הביקור נפתח בפגישה עם ראש המכללה, ד"ר צפורה אשרת, אשר הציגה בפני המנכ"ל את

הפעילות האקדמית של המכללה. בהמשך היום צפה אבואב בשיעור שהועבר באמצעות ועידת וידאו מאולפן התקשורת של המכללה, למכללת בית חנה שבעיר דניפרפטרובסק באוקראינה. השיעור הועבר במסגרת פרויקט סיוע וחונכות של מכללת גורדון למכללה האוקראינית, המכשירה מורים לחינוך מיוחד.

בהמשך הביקור נפגש המנכ"ל עם סטודנטים, החונכים תלמידים בתוכנית המכללה ללימודי המשך לבעלי צרכים מיוחדים בגילאי 21 ומעלה. התוכנית מתקיימת במכללה זו השנה השלישית. כמו כן, נפגש אבואב עם סטודנטיות לחינוך מיוחד, המשתתפות בפרויקט תיאטרון הבובות "גיל-גורדון". הסטודנטיות מנחות תלמידים מבי"ס גיל לחינוך מיוחד בחיפה בבניית בובות ובהפעלת תיאטרון בובות. מנכ"ל משה"ח גם ביקר במרכז לטיפוח מצוינות ומחוננות של המכללה, המכשיר מורים להוראת מחוננים ומפעיל חוגי מחוננים, ובמרכז לחינוך בחברה רב תרבותית. בתום ביקורו אמר אבואב, כי מצא במכללת גורדון שילוב מצוין של הכשרת סטודנטים להיות מורים טובים וגם מחנכים התורמים לקהילה. אל המנכ"ל התלוו מנהלת האגף להכשרת עובדי הוראה במשה"ח, ד"ר שרה זיו, מנהל גף עובדי הוראה, נוח גרינפלד, מנהלת גף הסטאז', שרה זילברשטרם, ומפקחות.

מנה"י

■ **סולם למדע** – תלמידי כיתות י"א ו-י"ב מ-10 בתי"ס תיכוניים בירושלים משתתפים השנה בפרויקט "סולם למדע ואתיקה" של המחלקה למדע וטכנולוגיה במנח"י. במסגרת הפרויקט מאזינים התלמידים להרצאות העוסקות בסוגיות שונות העולות במחקר המדעי. יום העיון השנתי הראשון של הפרויקט, שהתקיים לאחרונה, עסק, בין היתר, בבעיות האתיות בשימוש ב-DNA, שבהן נתקלים חוקרי זיהוי פלילי במשטרה.

מחוז תל אביב

■ **חודש החינוך** – מערכת החינוך בחולון תציין החודש את חודש החינוך. במהלך החודש יתקיימו כ-30 אירועים, ובהם כנס מקהלות של בתיה"ס היסודיים בעיר, ערב תרבות לגננות ולסייעות, תערוכת חשיפה של מודלים שנבנו במכון הטכנולוגי בחולון לציון 60 שנים למסע האונייה "אקסודוס", קונצרט לילדי הגנים של תזמורת הבמה העירונית, שיתקיים בתיאטרון חולון, חידון "בנות מצווה" לתלמידות החינוך הממלכתית-דתי ועוד. אירוע השיא של החודש יהיה כנס מחזוריים של

ביה"ס הראשון בחולון, ביאליק, החוגג השנה 70 להיווסדו. הכנס יתקיים ב-12.3.07. במהלך החודש גם תיפתח "תערוכת החינוך של חולון", שהופקה במשותף על ידי המוזיאון והארכיון לתולדות חולון ומינהל החינוך בעירייה. התערוכה תוצג תחילה באולם הספורט של בי"ס ביאליק ואחר כך תועבר לבית מינהל החינוך. את אירועי החודש יחתום יום "בית פתוח" להורים, שיתקיים בכל מוסדות החינוך בעיר ביום שישי, 23.3.07, בשעות הבוקר. ■ **הוקרה** – עיריית בת ים ערכה בחודש שעבר ערב הוקרה לכ-350 מנהלים, מורים ומפקחות, המשתתפים השנה בתוכנית "מודל בת ים לחינוך אישי". התוכנית מופעלת ב-16 בתי"ס בעיר. באירוע נשאו דברים; מנהלת מחוז תל אביב, אורלי פרומן, ממלא מקום ראש עיריית בת ים, אורי בוסקילה, מנהל מחוז מרכז של קרן סאקט"א רש"י התומכת בתוכנית, דן בלום, ומחזיקת תיק החינוך בעירייה, אסתר פרון. הדוברים הודו לאנשי החינוך על השקעתם בתוכנית ועל האהבה שהם מרעיפים על התלמידים על מנת שימצו את יכולותיהם במסגרתה.

מחוז דרום

■ **ארץ מולדת** – בחידון "ארץ מולדת" המחוזי, שהתקיים בשבוע שעבר בתיכון מקיף ג' בבאר שבע, השתתפו כ-40 תלמידי חטיבות ביניים מ-14 בתי"ס בדרום. במקום הראשון בתחרות זכה שחר לוי, תלמיד כיתה ט' מתיכון שער הנגב. במקום השני זכתה תמר ביטון, תלמידת כיתה ט' מתיכון אורט ערד, ובמקום השלישי – תמר גוטפלד מהתיכון לחינוך סביבתי בשדה בוקר. התלמידים ייצגו את המחוז בחידון הארצי שייערך ב-13.3.07, במוזיאון ישראל בירושלים. בחידון תשתתף שרת החינוך, יולי תמיר.

■ **ייצגו** – משלחת ובה 22 תלמידי כיתות ט' מביה"ס מקיף ג' בבאר שבע, השתתפה לאחרונה בבדיקור לימודי במרכז החלל של נאס"א בארצות הברית. המשלחת הוזמנה לביקור על ידי סוכנות החלל האמריקנית, כאות הוקרה לאסטרונוט הישראלי, אילן רמון, שהיה בוגר התיכון. מעיריית באר שבע נמסר, כי מאז מותו של רמון אימצה סוכנות החלל האמריקנית את ביה"ס. התלמידים שהשתתפו במשלחת נבחרו לאחר מיון ועברו הכנה קפדנית, שכללה לימודי פיזיקה וחקר החלל. אל התלמידים התלוו שתי מורות מביה"ס. המשלחת גם ייצגה את ישראל בטקס הזיכרון של נאס"א, לזכרם של האסטרונוטים שנספו במעבורת החלל קולומביה.